

Til minnis um John Smith

Alt ov tíðliga fórt tú - frá tínum nærmastu - men ikki minst frá tínum gerningi - teimum so mongu uppgávum, sum tú setti tær fyrri at umrøða, víðgera og loysa, og sum tú gavst alt títt lív. Mær untist tíanbetur at kenna teg hesi seinastu árin, og hevur títt heita og inniliga hjarta og títt so góða hóvd havt stóran týðning fyrri meg.

Tú vart nakað serligt. Ein eimari millum 45.000 føroyingar. Og so var tú bara so ógíluga nógv. Tú fylti nógv, men samtiðis so lítið. Tú var eitt so livandi menniskja samtiðis sum tú eisini var so afturlatin og dapur, tigandi og hugsandi. Nærum einki tú segði ella gjørdi hevði sín uppruna í tilvildini. Alt var so væl umhugsað, úttonkt. Tú kundi gruna leingi um stór sum smá mál - til so bráðliga við sjáldsama fáum og ótrúliga beinraknum orðum at "sláa" til. Og orð tíni kundu koma sum snarljós frá opnum himni. Føldi tú, at mál, sum tú setti høgt og stríddist fyrri, ongan góðan áttu ella vórðu illa handfarin, breyt tú um um armar og fór til verka.

Ja mestum tá eingin roknaði við tí, hevði tú eitt svar. Hetta kundi oftani vera so mikið væl undirbyggt og gøgnumhugsað, at mong høvdu ikki tó ella evni at fylgja tær. Var tað sakín, sum skuldi verjast, so eirdi tú hvørki teg sjálfvan ella onnur. Tú góðtók bara fornuftig og relevant argument. Líka til sakina - heilt inn at kjarnuni. Einki uttanumtós. Soleiðis var tú í tínum gerandisdegi - í heimi tínum, á kjakfundum, í blaðgreinum, á alla staðni, har tú vart. Til dystin fús at verja og undirbyggja eina góða sök.

Nú eg siti og skrivi hesi fáteku orð til tín og um teg John, renna mær til hugs mong góð minni. Júst tí, at tú var ein so stór persónligheit og so evnaríkur, standa hesi minni so klár. Minnist títt spyrjandi og fryntliga, men samtiðis avgjørt brá, tá tú so stillførur, nærur ljóðleysur, gloppaði dýrnar inn til skrivstovu mína á Argjum - við kaffikoppinum í aðrari hondini og ballinum í hinari. Forvitin sum altíð, men eisini tí tú hevði okkurt upp á hjartað. Og úr lummanum kom ein diskur við ikki bert eini, men fleiri háaktuellum greinum, oftast viðmerkingum til dagsins mál. Aðrenn onnur so dánt høvdu sodnað seinastu tíðindini í útvarpinum, var tú longu klárur við viðmerkingini.

John kundi vera sera drúgvur, ómetaliga drúgvur, tá hann fór í gongd, so nógv hann hevði upp á hjartað. Men tey, ið høvdu og góvu sær stundir at lurta ella bara vera saman við hesum framúrskarandi

menniskjanum, fingi tað so eisini afturlønt andaliga og hugsjónarliga.

Tað er ikki lætt at skula siga einum av sínum góðu vinum farvæl á henda hátt. Tað kenst so lógið at skula brúka júst skrivaða orðið til at takka tær John fyrri alt tað, tú var og gav. Nettup hetta at skula brúka tað kynstrið - tað ambodið ella vápnid - sum fáur dugdi betur at handfara enn júst tú til at fagna lívinum og tí góða - til at siga tær farvæl, kenst so mótsigandi, so tómt og so undarligt.

Hóast stórir aldursmunur var millum okkum báðar, so kendi eg teg John sum ein einastandandi vin, ja næstan sum ein bróður. Tær mongu lóturnar, sum tú vórðu alt ov fáar, vórðu saman, hava fest seg í sinnið og minnið. Antin tað var á blaðnum, heima við hús ella á seiðabergi á Argjum saman við Ruth og Eyðuni. Ja, lítlu Ruth var tú góður við. Hóast árin tit vóru saman vóru fá, so ivist eg ikki í, at tú manst hava lagt nógv gott í hana.

Tað var bara ein John Smith og vil altíð bara vera ein John Smith. Ein tjóð fostrar bert fá slík menniskju - við so mongum eginleikum. Flogvit, geni, multikunstnari, rithøvundi, handverkari, debatorur, samfelagsrevsari - men kanska var hann mest av øllum eitt ómetaliga inni-

ligt, fínt og kensluligt menniskja.

Hann var alla tíðina framman fyrri sína tíð, og hetta gjørdi, at tað var ikki so lætt at vera John. Vit onnur megnaðu ikki at fylgja honum nógv væl og liva upp til tær í hansara hugaheimi sjálvsøgu og einföldu loysnir.

John fer altíð at verða mintur fyrri sínar kløku, bersøgnu, beinraknu og poetisku greinar. Trupulleikin og sorgarleikin í hesum var, at John fekk ikki tað feedback - ta móttøku - respons - aftursvar, ið hann hevði uppiborið. Ella kanska var alt sagt, tá hann hevði talað! Meira var ikki at siga um tað.

Tað var kanska heldur ikki so lætt at vera tann, ið brúktu rætta reiðskapin og hetta var tað, sum John hevði peikað út sum "offur" í almenna tjakinum, tí við svørðborandi orðum megnaði hann bæði at avmontera og lata "offurið" úr. Argument og aftur argument. Hetta var lóðurið, John brúkti, tá hann fór upp á barrikadurnar at verja fiskastovnar og fiskimenn, ið brúktu rætta reiðskapin og hagraiðingina.

John átti sjáldsomu gávurnar at kunna gøgnumskoða tingini betur enn nakin. Setti hann sær nakað fyrri, so var tað 110%. Hann gloymdi seg og alt - bert tann aktuella sakín týddi nakað. Og tað, sum kom burtur úr tankavirksemin-

um, vóru plettskot - ideir - tankar og hugsot og ítökligar ætlanir - sett í relation og í rætta samanhang til alt tað, sum hann metti sum tað mest fundamentala - grundleggjandi - í mannalívinum, nevniliga burðardýgg veida - at troyta náttúrutilfeingi skynsamliga.

Hann var so nærlagdur og so lynandi intelligentur, at tað var altíð ein fragd at hoyra og lesa tað, hann hevði at siga um so gott sum øll lívinsviðurskipti. Ein lítill filosofur búið í hesum lágvakna manninum. Hvør man hava vundið so nógv úr síni sál - sínum heila - sum var til frama fyrri tað besta í samfelagnum - sum júst John! Hann hevði nevniliga fatur á lívins kjarnu: hvussu vit eiga at húsast við tí tilfeingi, sum Skaparin gav. Og hvussu vit kunnu liva í sátt og semju uttan hykl og fundamentalismu og eirindaleysa tráan eftir mammon.

Nógv kann sigast um avrikini hjá John gøgnum árin frá vala línuskipunum, hann teknaði og bygd - til tey fiskivinnupolitisku uppskotini, hann legði fyrri almenningin fram til deyða sín. Tað fari eg at lata onnur, sum hava betri skil fyrri, røða um. Tøkk til tín Høgna Hoydal, fyrri ta so framúrskarandi minnisgrein, tú hevði í blóðinum um John. Orðini eru ein vakur varði yvir minnið um John Smith.

sum tók jørð hansara, á at fara væl um hana og alt livandi, tí vit høvdu hana bert til láns frá okkara eftirkomarum. Tað var júst hesum setningi, John royndi at liva eftir og royndi at fáa okkum onnur at fata og virða. Tí stríddist hann fyrri tí besta veiðiháttinum, veiðufarinum, hagraiðingini osfr.

Nú lítið verður aftureftir og tú veruliga gevur tær far um tað, sum John hevur avrikað, so er tað so ótrúliga nógv, og hetta røkkur so víða. Tað er líkasam, at samtiðis sum John hevur arbeitt í smálutum, so hevur hann havt ta kompletu og ideellu heildina sum høvudsmál.

Vit eiga ikki at gloyma, at John heilar tvær reisir varð innstillaður til norðurlandsku umhvørvisvirkislonina, og tað er heldur eingin loyna, at tað var um reppið, at hann vann henda heiður.

Hóast tað hvørki vóru virðislonir, heiður ella lættir og skjóttvunnir pengar, ið vóru fremst í huganum á John, so veit eg, at tað hevði komið væl við at fingið norðurlandsku umhvørvisvirkislonina. Í sínum lítillættni var hann spentur. Tað hevði eisini verið ein víðurkenning og virðing av øllum tí, sum hesin maður stóð fyrri - øllum tí, sum bilgdist innan í honum, og sum sást aftur í eini burðardýggari - sunnari - menning av vinnuni.

Tað var so hugaligt, so spennandi og gevandi at vera saman við John, tí hann hevði oftani okkurt nýtt at lata frá sær - var tað ikki ein skjót og kortini vælumhugsað viðmerking, so vóru tað nakrar strikur á einum pappiri, á einum sigarett-pakka ella á einum lepa av onkrum slag, sum krystallklárt søgdu frá, hvat nú bilgdist innan í John. Altíð livandi, fornyggjandi og skapandi. Altíð kontantur og ærligur. Og ikki minst - perfektionistur í øllum lívins lutum. Treiskari enn nakar.

John var eygleiðarin sum fáur, og hann hevði so eisini gávurnar at analysera - sundurliða - tað, sum varð sagt og gjørt. Altíð eitt svar til reiðar, og oftast við fáum orðum, sum raktu so væl og meint. Tey kundu vera eins hvöss og tann best brýnda knivseggin.

Fyrri ikki at tosa um hansara mongu greinar í Sosialinum. Eg havi verið so mikið heppin at vera tann, sum í mongum førum tók ímóti og fínpuðaði greinarnar hjá John, ikki í meiningunum men meira við at leggja okkurt gloymt óaftur ella draga okkurt frá. Slíkar lótur kundu vera strævnar, tí John var so engageraður, at hann vildi hava so nógv við. Og so hendi tað ikki so sjáldan, at hann vildi hava

Tað er eingin loyna millum fiskimenn, at skipini, John teknaði á sinni, hava roynt okkum tey frægastu yvirhøvdur. Og her var ikki talan um tilvild ella løtuverk. Allir smálutir vóru vendir aftur og aftur - og alt, sum gjørt varð, hevði sína orsök. Alt var funktiónelt og rættlægt.

John Smith eigur at fáa eitt heiðurspláss í okkara vinnupolitisku søgu fyrri tað, hann hevur avrikað, sagt og skrivað. Vit minnst oftani teir, sum stóðu á brúnni og fiskaðu væl, teir, sum áttu skipini. Vit hava lyndi til at gloyma teir, ið skaptu fortreytirnar. At byggja sjó-góð skip var so eitt. Men fyrri John var tað avgerandi, at skipið var eitt gott arbeiðspláss. Harafrat var tað eisini altavgerandi, at tað tilfeingi, sum okkum varð lítið í hendi at umsita, var umsiðit væl. At reiðskapurin var tann rætti. Og hagraiðingin av fiskinum var eins týðandi sum at hava eitt gott fiskifar og eitt gott arbeiðspláss.

Tá ið nevnt verður hetta at umsita virðini rætt og væl, so kemur mær til hugs gamla Seattle høvding og røðu hansara til ameríkanska forsetan. Hetta var eisini nakað, John kundi triva í, tá hann vildi minna okkum á týðningin, óspilta náttúran og skynsom troytan av tilfeinginum hava. Seattle minti hvíta mannin,